

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ГОТОВНОСТІ ДО ХУДОЖНЬОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ПІДЛІТКАМИ

Статтю присвячено висвітленню методологічних підходів у формуванні в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з підлітками.

Мета роботи – визначити та обґрунтувати методологічні підходи, що є основою експериментальної методики формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з підлітками.

Методологія. У статті використано теоретичні методи: аналіз філософської, науково-методичної, психолого-педагогічної літератури; порівняльний аналіз, синтез, узагальнення, систематизація з метою визначення та обґрунтування методологічних підходів у формуванні в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з підлітками.

Наукова новизна полягає у визначенні та обґрунтуванні методологічних підходів у формуванні в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з підлітками.

Висновки. Зроблено висновки про те, що визначення методологічних підходів у формуванні в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку спирається на розуміння їх як системи теоретичного знання, що виконує роль керівних орієнтирів, засобів наукового дослідження, як вихідних принципів і позицій дослідника, що визначають загальну мету та стратегію відповідної діяльності, принципову методологічну орієнтацію дослідження. У статті представлено процес і результат теоретичного дослідження щодо визначення та обґрунтування методологічних підходів у формуванні в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з підлітками: суб'єктно-особистісного, аксіологічного, культурологічного, герменевтичного, діяльнісного, діалогічного, синергетичного.

Закцентовано увагу на тому, що об'єднувальною ідеєю, фундаментом теоретичних, методико-практичних пошуків у галузі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з підлітками визначено суб'єктно-особистісний підхід, сутність якого полягає в актуалізації суб'єктності майбутніх учителів, розвитку у них особистісних і професійних якостей.

Подальшого вивчення набувають питання обґрунтування організаційно-методичної моделі формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку.

Ключові слова: майбутні вчителі музичного мистецтва, готовність до художньої взаємодії, методологічні підходи, підлітки, суб'єктно-особистісний підхід.

Постановка проблеми дослідження. У Концепції Нової української школи одним із провідних принципів організації освітнього процесу визначено педагогіку партнерства, що зумовлює посилення уваги до формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку на уроках музичного мистецтва.

Музичне мистецтво, як і всі інші мистецтва, не існує поза межами комунікацій. Як поліфункціональне явище, воно має величезний потенціал у духовному становленні та розвитку особистості. Завдяки своїй художньо-комунікативній природі музика не тільки включається у процес людського спілкування, але є незамінним засобом, за допомогою якого організуються міжособистісні контакти учасників художньої взаємодії.

Необхідність всебічного теоретичного аналізу проблеми формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку зумовлює виокремлення, обґрунтування та подальше використання в межах дослідження взаємозв'язку і взаємодії

наукових підходів, що мають забезпечити ефективність та результативність процесу формування в майбутніх учителів музичного мистецтва зазначеної готовності.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблемі художньо-творчої взаємодії викладача і студента у галузі підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва приділено увагу багатьох учених (Т. Бодрова, Н. Гуральник, М. Демір, А. Зайцева, В. Замороцька, А. Козир, І. Левицька, О. Михайличенко, О. Олексюк, В. Орлов, Г. Падалка, Т. Пляченко, Є. Проворова, О. Реброва, О. Ростовський, О. Рудницька, Т. Стратан-Артишкова, О. Хижна, О. Щолокова, Д. Юник та ін.

Досліджуючи окремі напрями підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до співпраці з учнями, здійснюючи пошук шляхів встановлення мистецького діалогу, в результаті якого відбувається прийняття студентом загальнокультурних зразків діяльності і поведінки у художньо-навчальному процесі [8], вчені акцентують увагу на важливості визначення методологічних підходів, що виконують роль керівних орієнтирів, засобів наукового дослідження, як вихідних принципів і позиції дослідника [4; 8; 10].

Мета роботи – визначити та обґрунтувати методологічні підходи, що є основою експериментальної методики формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з підлітками.

Методологія. У статті використано теоретичні методи: аналіз філософської, науково-методичної, психолого-педагогічної літератури; порівняльний аналіз, синтез, узагальнення, систематизація з метою визначення та обґрунтування методологічних підходів у формуванні в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з підлітками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними аспектами теорії професіоналізму, що зумовлюють дослідницькі напрями нашого наукового пошуку в розробленні концептуальних основ вирішення проблеми формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, є рефлексивна зорієнтованість процесу сходження до вершин професіоналізму, зокрема актуалізація прагнення особистості вчителя музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями з використанням інноваційних форм і методів, втілення творчого потенціалу в організацію мистецько-педагогічної діяльності й забезпечення розвитку сталої мотивації до оволодіння технологіями ефективного художньо-педагогічного спілкування та організації спільної художньої діяльності з учнями.

Сутність та зміст готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з підлітками дозволили визначити домінуючі наукові підходи, на основі яких дана складова освітнього процесу може засвідчити свою продуктивність та ефективність, а також передбачити можливі варіанти подальшого розвитку й удосконалення цього явища, а саме: суб'єктно-особистісний, аксіологічний, культурологічний, герменевтичний, діяльнісний, діалогічний, синергетичний підходи. Ці підходи системно поєднані, взаємодоповнюють один одного, сприяють отриманню об'єктивних висновків та детермінують зміни у цілях, принципах і змісті формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку.

Ключова роль у розвитку сучасної освіти належить учителю, ядро педагогічної майстерності якого становить його особистість як засадниче поняття педагогічної діяльності. Специфіка роботи з учнями підліткового віку, піддруктям якої є особистісна взаємодія, зумовлює увагу до формування певних особистісних якостей учителя. Перенесення акценту зі знаннєвої парадигми на особистісну, зростання обсягу наукової інформації, проникнення інформаційних технологій у різні сфери діяльності людини, прискорення темпів науково-технічного прогресу актуалізують проблему особистісного зростання майбутніх учителів.

Важливим аспектом є й те, що майбутня соціальна роль, її усвідомлення студентами змінюють сутнісні основи розуміння суб'єктності. Суб'єктність студента характеризується поняттям з одного боку, як суб'єкта саморозвитку, (який сам навчається), і як суб'єкта педагогічної діяльності в майбутньому, тобто виконавця функцій того, хто буде навчати і розвивати учнів.

Серед наукових підходів, які ґрунтуються на положеннях гуманістичної теорії та передбачають спрямованість освітнього процесу на особистість людини, врахування її потреб, здібностей, інтересів, особливе місце займає особистісний підхід, основна ідея якого – ідея суб'єктності в освіті (О. Бондаревська, І. Зимня, І. Якиманська та ін.). Це означає, що людина має бути суб'єктом предметної діяльності, пізнання, спілкування, самопізнання й саморозвитку.

В. Жигір зазначає, що серед інших позицій реалізації особистісного підходу науковці називають співробітництво як основний принцип взаємодії (Ш. Амонашвілі, Є. Бондаревська, І. Волков, А. Нілл, В. Сухомлинський та ін.); опору на суб'єктний досвід учня (Ш. Амонашвілі, Є. Бондаревська, Дж. Дьюї та ін.); стимулювання до успіху (С. Русова, В. Сухомлинський); ідею самоаналізу особистості (Ш. Амонашвілі); особистісний смисл знань (Ш. Амонашвілі, Є. Бондаревська) [7, 109].

Для здійснення художньої взаємодії вчитель має володіти прийомами і методами розвитку особистості підлітків засобами музики і використовувати можливості її впливу на їх становлення. Зазначене вище зумовлює важливість застосування *суб'єктно-особистісного підходу*, сутність якого полягає в актуалізації суб'єктності майбутніх учителів музичного мистецтва як провідного чинника

досягнення результативності формування їх готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку шляхом цілеспрямованого розвитку особистісних і професійних якостей, здатності ініціювати власний розвиток і розвиток інших.

Особистісним змістом студента як суб'єкта власного розвитку підпорядковуються: мотивація навчання, пізнання, ціннісні можливості становлення як професіонала, активно-творчі методи і прийоми оволодіння професією, комунікативно-вольові характеристики суб'єктного розвитку.

На думку багатьох учених (І. Бех, Б. Гершунський, В. Євтух, В. Огнев'юк, В. Розін та ін.) методологічною основою реалізації гуманістичної освітньої парадигми служить *аксіологічний підхід*, який дозволяє розкрити значення індивідуальних цінностей учителя музичного мистецтва як стрижня його особистості (В. Дряпіка, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Рудницька) [8, 174-175], а також уможливує аналіз процесу формування системи знань, умінь, навичок майбутнього педагога-музиканта через визначення ціннісних орієнтацій, ціннісного ставлення до змісту і результатів власної діяльності [5, 117].

Аксіологічний підхід, сутність якого розкривають поняття «цінність», «ціннісна орієнтація», «ціннісна свідомість», у професійній освіті орієнтує на загальнолюдські, громадянські, національні та професійні цінності, які визначають відношення людини до світу, до своєї діяльності, до самої себе.

Система ціннісних орієнтацій учителя музичного мистецтва формується в процесі взаємодії з музикою, учнями, через розуміння особистості учня як ціннісної домінанти освітнього простору [8, 175] й передбачає єднання учасників у процесі художнього спілкування через співпереживання і співтворчість у спільній художній діяльності.

Аксіологічний підхід у формуванні готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку передбачає гуманістичні напрями, дозволяє формувати майбутнього вчителя як особистість, яка своєю головною метою вбачає пошук можливостей розвитку індивідуальних особливостей учня та його здібностей.

Опора на аксіологічний підхід сприяє зверненню до духовного світу особистостей вчителя й учнів (через осягнення світу музичних цінностей), розвитку їх естетичних смаків, ідеалів, світоглядних, етико-естетичних установок і переконань, а реалізація аксіологічного підходу дає змогу створити сприятливі умови для розвитку емоційно-ціннісних переживань і ціннісних ставлень кожного суб'єкта взаємодії з мистецтвом.

Важливість застосування аксіологічного підходу в процесі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку полягає у тому, що він забезпечує формування компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах цінностей педагогічної діяльності та естетичних цінностей мистецтва, а сформована система ціннісних орієнтацій стане основою поведінки, відносин, світогляду учасників освітнього процесу.

Як фундамент активізації ціннісного ставлення студентів до мистецтва, як базову платформу моделювання й практичного втілення педагогічних умов, методів і прийомів формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку розглядаємо *культурологічний підхід*.

На початку ХХІ століття освіта, як соціокультурний феномен, вступила в новий етап свого розвитку, що діє за принципом «культуродоцільності», що на думку А. Яковлева, означає «навчання в контексті культури, орієнтацію освіти на характер і цінності культури, на засвоєння її досягнень, на прийняття соціокультурних норм і включення людини в їх подальший розвиток» [11, 224-225].

У процесі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, ми виходимо з твердження про те, що художнє спілкування та спільна художня діяльність, як складові художньої взаємодії на уроці, мають відбуватися в контексті усвідомлення сутності розвитку художньої культури як суспільного явища, осягнення студентами закономірностей розвитку мистецтва як складової культури.

Культурологічний підхід, враховуючи важливість формування музичного сприймання школярів, передбачає необхідність пізнання студентами досягнень культури, розуміння особливостей кожного з видів мистецтва, художньо-стильових особливостей музичних творів та відповідної епохи. До того ж, творчо-виконавська діяльність студентів постійно пов'язана з естетичним оцінюванням, художньою інтерпретацією, з презентацією явищ культури. Тому культурологічний підхід розглядаємо як платформу визначення, обґрунтування і практичного втілення методів, педагогічних умов формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії, що характеризується здатністю до художньо-педагогічного спілкування та спільної художньої діяльності; як процес освоєння ціннісного і творчого досвіду; створення умов для самовизначення, саморозвитку і самореалізації особистості, як ціннісний простір взаємодії, результатом якої є вивчення, збереження, передача молодому поколінню культурних традицій суспільства.

Визначення *герменевтичного підходу* як методологічної основи нашого дослідження зумовлено потребою філософського осмислення ціннісних основ вирішення проблеми готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями та її формування.

Будь-яка інформація, яка передається учням на уроках музичного мистецтва, завжди характеризується особистісним, інтерпретаторським, авторським суб'єктивним баченням. На думку

Г. Падалки [9], важливим є те, щоб виразна інтерпретація стала міцною основою, фундаментом художнього спілкування вчителя зі школярами.

За своєю природою інтерпретація є основою розуміння будь-якого тексту й охоплює всі міжособистісні і міжгрупові комунікації [4].

Поняття «інтерпретація» провідного значення набуло в герменевтиці. Герменевтика розглядається як теорія розуміння та інтерпретації текстів, явищ культури.

Оскільки кожний музичний твір передбачає множинність варіантів трактування слухачем художнього образу, майбутній учитель музичного мистецтва має бути обізнаним з різними підходами та стратегіями інтерпретації. При цьому інтерпретація має бути коректною та адекватною задуму автора.

Набуття умінь художньої взаємодії з учнями підліткового віку потребує відповідного спрямування діяльності студентів, в основі якого міститься процес розуміння музичного твору, заглиблення в його художній образ на основі активізації процесів музичного мислення, емоційно-почуттєвого переживання; застосування в роботі активних методів навчання (проблемного, рефлексії); актуалізації пізнавального інтересу, мотивації через заглиблення в саму суть «мистецтва музичних звуків»; формування самостійності, ініціативи [2, 83-84].

Таким чином, герменевтичний підхід сприяє виявленню того знання, яке транслює музичний образ твору, донесення і розуміння його слухачами. Застосування герменевтичного підходу вважаємо особливо актуальним у зв'язку з пошуком ефективних методів налагодження комунікації між суб'єктами художньої взаємодії.

Реалізація герменевтичного підходу в музично-освітньому процесі забезпечує створення умов для прояву внутрішніх потенцій студента, розвитку його суб'єктності, що важливо у формуванні готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, оскільки орієнтує на осмислення та інтерпретацію явищ мистецтва на основі усвідомлення, саморозуміння і тлумачення проявів духовної діяльності суб'єкта [4]. Культурологічний та герменевтичний підходи в системі формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку співіснують із діяльнісним.

Для оволодіння досягненнями людської культури необхідним є здійснення діяльності. Саме діяльність виступає вирішальною умовою розвитку особистості. Діяльнісна концепція розглядає художню взаємодію як спосіб організації спільної діяльності та спілкування. У контексті діяльнісного підходу готовність майбутнього вчителя музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку розглядається нами як сукупність елементів, що регулюють спільну художню діяльність вчителя через налагодження його емоційного контакту з учнем у процесі художньо-педагогічного спілкування.

У логіці цього підходу формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії передбачає опанування студентом змістом та способами організації співтворчого типу взаємодії з учнями підліткового віку. Діяльнісний підхід реалізується, таким чином, через досягнення позитивного результату спільної художньої діяльності й художньо-педагогічного спілкування педагога й учня (викладача і студента) у процесі художньої взаємодії, створює умови для самореалізації і саморозвитку студентів за допомогою включення їх у різні види діяльності: творчу, виконавську, імпровізаційну, дослідницьку, проектну тощо, сприяє набуттю відповідного досвіду.

Підґрунтям *діалогічного підходу* є розуміння того, що важливим компонентом художньої взаємодії учасників освітнього процесу є художньо-педагогічне спілкування, яке є самостійною дефініцією, а також важливою складовою іншого компонента художньої взаємодії – спільної художньої діяльності.

Суб'єктність учителя в процесі художньої взаємодії з підлітками характеризується ініціативною здатністю налагодити контакт з учнями, сприйняти їх діалоговими партнерами, які мають власну індивідуальність. Взаємодія вчителя й учнів має відбуватись з позицій взаємоповаги, взаєморозуміння. Розуміння іншого, прийняття його цінностей, усвідомлення взаємозалежності себе й іншого – основа до розуміння сутності суб'єктності в художній взаємодії [6, 88-89].

Оволодіння студентами під час навчання здатністю до художньої взаємодії з учнями підліткового віку неможливі поза актуалізацією суб'єктності учасників освітнього процесу – як викладачів, так і студентів. При цьому діалогічна стратегія є важливим чинником формування суб'єктності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Діалог створює сприятливі умови для збагачення особистості новим досвідом, дозволяє виявити в мистецтві ціннісно-значущий досвід і викласти його через ідентифікацію як свій власний, а також, як зазначає А. Зайцева, передати і відтворити спільно з учнями ціннісний зміст діалогу культур [8, 97].

Тому діалогічний підхід служить своєрідним простором для художньої взаємодії суб'єктів музично-освітнього процесу. Учені все більше характеризують художньо-освітній простір не тільки як такий, що має надавати знання, розвивати уміння і навички, але й як простір формування на їх основі діалогових і полілогових стосунків у спільній художній діяльності. Це дозволяє характеризувати художньо-освітній простір як художню взаємодію творчих особистостей, які відчують інтерес, емпатію один до одного, здатні до художнього діалогу і спільної художньої діяльності.

Нам імпонує думка О. Рудницької, яка вважала діалогічність невід'ємною частиною мистецької освіти, яка пронизує і реальні діалогічні відносини «з приводу мистецтва», і внутрішні процеси осмислення набутих художніх вражень. Ці дві взаємозалежні форми діалогу об'єднують поняття «художнє спілкування», що пов'язане з «втручанням» свідомості у спонтанний потік естетичних переживань індивіда, із своєрідною вербалізацією чуттєвого досвіду, його упорядкуванням та вираженням у певних словах і поняттях [10].

Таким чином, діалогічний підхід надає можливість учасникам художньої взаємодії зрозуміти, що цей процес враховує інтереси, потреби, творчий вибір кожного. Об'єднані творчістю, учасники мистецького діалогу реалізують свою здатність до взаємодії, до активності, до самореалізації.

У сучасній педагогіці поширюється напрям синергетики, яка досліджує нерівнозначні, складні та відкриті системи, що перебувають у постійному саморозвитку, завдяки здатності до самоорганізації.

Процес формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку є складною динамічною системою, що постійно змінюється й набуває нових рис і якостей. Тому *синергетичний підхід* застосовуємо для розкриття сутності процесу формування зазначеної готовності, що дає можливість для розгляду особистості як складної самоорганізованої біосоціальної системи, якій неможна нав'язувати шляхи її розвитку, та яка володіє великими власними можливостями для самоорганізації й саморозвитку завдяки відкритій взаємодії з навколишнім світом [1], супроводжується протиріччями, які впливають на зміни ціннісних орієнтацій і викликають самопізнавальну активність суб'єктів художньої взаємодії.

Академік С. Гончаренко наголошує на тому, що «в педагогічному процесі явно проявляються взаємодії, які вивчаються синергетикою з її ключовим положенням про відкритий характер будь-якої з соціальних систем – сучасною теорією спільної дії. У залежності від ступеня своєї відкритості, системи взаємодіють між собою, причому у формі не лише боротьби протилежностей, яка вважалася єдиним способом розвитку, але й співробітництва» [3, 93].

З позицій синергетичного підходу формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку носить нелінійний характер, характеризується відкритістю художньо-педагогічного спілкування та співробітництвом у спільній художній діяльності викладачів і студентів, що передбачає варіативність вибору форм, методів і засобів художньої взаємодії.

Висновки. Таким чином, визначення методологічних підходів у формуванні в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку спирається на розуміння їх як системи теоретичного знання, що виконує роль керівних орієнтирів, засобів наукового дослідження, як вихідних принципів і позицій дослідника, що визначають загальну мету та стратегію відповідної діяльності, принципову методологічну орієнтацію дослідження.

У результаті аналізу наукової літератури визначено та обґрунтовано доцільність застосування в процесі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку наступних наукових підходів: суб'єктно-особистісного, аксіологічного, культурологічного, герменевтичного, діяльнісного, діалогічного, синергетичного.

Об'єднувальною ідеєю, фундаментом теоретичних, методико-практичних пошуків у галузі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з підлітками нами визначено суб'єктно-особистісний підхід, сутність якого полягає в актуалізації суб'єктності майбутніх учителів, розвитку у них особистісних і професійних якостей.

Подальшого вивчення набувають питання обґрунтування організаційно-методичної моделі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку.

References

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. Київ: ІЗМН, 1998. 204 с.
Bekh, I. D. (1998). *Osobystisno zoriientovane vykhovannia: nauk.-metod. posib* [Personal oriented education: scientific and methodical manual]. Kyiv: IZMH. 204. [in Ukrainian].
2. Гончаренко Л. Актуальні проблеми самопідготовки майбутнього музиканта-педагога. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія : Педагогічні науки*. 2014. Вип. 133 (1). С. 94-102.
Honcharenko, L. (2014). *Aktualni problemy samopidhotovky maibutnoho muzykanta-pedahoha* [Contemporary issues of preservice music educators' self-training]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Seriya : Pedahohichni nauky – Academic notes of Volodymyr Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University. Series : Pedagogy*. 133(1). 94-102. [in Ukrainian].
3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ; Вінниця : ТОВ «Планер», 2010. 308 с.

- Honcharenko, S. U. (2010). *Pedahohichni doslidzhennia: metodolohichni porady molodym naukovtsiam* [Pedagogical research: methodological advice for young scientists]. Kyiv; Vinnytsia, Ukraine. 308. [in Ukrainian].
4. Демір М. І. Упровадження герменевтичного підходу в навчально-виховний процес як педагогічна умова формування інтерпретаційної культури майбутнього вчителя музики. Електронне наукове фахове видання. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3710 (дата звернення: 02.04.2024).
Demir, M. I. Uprovadzhennia hermenevtychnoho pidkhodu v navchalno-vykhovnyi protses yak pedahohichna umova formuvannia interpretatsiinoi kultury maibutnoho vchytelia muzyky. Elektronne naukove fakhove vydannia [The introduction of the hermeneutic approach to the educational process as a pedagogical condition for the preservice music teacher's interpretive culture formation]. Retrieved from: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3710 [in Ukrainian].
  5. Добровольська Р. О. Модель формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до організації музично-естетичного простору закладів загальної середньої освіти. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. Випуск № 4. 2019. С. 112-119.
Dobrovol'ska, R. O. (2019). Model formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do orhanizatsii muzychno-estetychnoho prostoru zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Model for preservice music teacher's readiness formation for the organization of the musical and aesthetic space at general secondary education institutions]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriya «Pedahohichni nauky»* – *Scientific journal of Bohdan Khmelnytskyi Cherkasy National University. Series: Pedagogy*. Vyp. 4. 112–119. [in Ukrainian].
  6. Дорошенко Т. В. Суб'єктно-особистісний підхід як теоретична основа забезпечення ефективності підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. Ніжин, 2016. № 3. С. 85-89.
Doroshenko, T. V. (2016). Subiektno-osobystisnyi pidkhid yak teoretychna osnova zabezpechennia efektyvnosti pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Subject and Personal Approach as a Theoretical Basis for Providing the Effectiveness of Future Music Art Teachers Training]. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykoly Hoholia. Psykholoho-pedahohichni nauky – Research Notes. Nizhyn Mykola Gogol State University. Series «Psychology and Pedagogy Research»*. 3. 85-89. [in Ukrainian].
  7. Жигір В. Методологічні підходи як основа науково-педагогічних досліджень у професійній освіті. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. Запоріжжя* : КПУ, 2016. Вип. 48 (101). 464 с. С.107-115.
Zhyhir, V. (2016). Metodolohichni pidkhody yak osnova naukovo-pedahohichnykh doslidzhen u profesiinii osviti. [Methodological approaches as the basis of scientific and pedagogical research in professional education]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh: zb. nauk. pr. – Pedagogy of creative personality formation in high education institutions and secondary schools: scientific papers collection*. Zaporizhzhia, Ukraine. KPU. 48 (101). 107-115. [in Ukrainian].
  8. Зайцева А. В. Методична система формування художньо-комунікативної культури майбутнього вчителя музики: дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання; Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2017. 528 с.
Zaitseva, A. (2018). Methodychna systema formuvannia khudozhno-komunikatyvnoi kultury maibutnoho vchytelia muzyky [Methodological system of artistic and communicative culture formation in preservice music teacher]. *Doctoral thesis*. Kyiv. 528. [in Ukrainian].
  9. Падалка Г. М. Учитель, музика, діти. Київ: Музична Україна, 1982. 144 с.
Padalka, H. M. (1982). Uchytel, muzyka, dity [Teacher, music, children]. Kyiv, Ukraine: Muzychna Ukraina. 144. [in Ukrainian].
  10. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька : навч. посіб. Тернопіль : Навч. книга–Богдан, 2005. 360 с.
Rudnytska, O. P. (2005). Pedahohika zahalna ta mystetska : navch. posib. [General and Art Pedagogy: scientific and methodical manual]. Ternopil, Ukraine : Navch. knyha–Bohdan. 360. [in Ukrainian].
  11. Яковлев А. А. Вплив типу культури на характер освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика : збірник наукових праць / За ред. І. А. Зязюна та Н. Г. Ничкало. У двох частинах. Ч.1. К., 2001. С.224-228.*
Yakovliev, A. A. (2001). Vplyv typu kultury na kharakter osvity [The influence of the type of culture on the nature of education]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka: zbirnyk naukovykh prats u dvoh chastynah – Continuous professional education: theory and practice: scientific papers collection in two parts*. Kyiv. 1. 224–228. [in Ukrainian].

**METHODOLOGICAL APPROACHES
TO PRESERVICE MUSIC TEACHERS' READINESS FORMATION
FOR ARTISTIC INTERACTION WITH TEENAGERS**

The purpose of the article is to identify and justify the methodological approaches, which is the basis of experimental methodology for preservice music teachers' readiness formation for artistic interaction with teenagers.

Methodology. The article uses the following theoretical methods: the analysis of philosophical, scientific and methodological, psychological and pedagogical literature; comparative analysis, synthesis, generalisation, systematisation to identify and justify the methodological approaches for preservice music teachers' readiness formation for artistic interaction with teenagers.

Scientific novelty is to identify and justify the methodological approaches for preservice music teachers' readiness formation for artistic interaction with teenagers.

Conclusions. It has been concluded that the identification of the methodological approaches for preservice music teachers' readiness formation for artistic interaction with teenagers age is supposed as a system of theoretical knowledge, guiding landmarks, means of scientific research, because the starting principles and positions of the researcher determines the overall goal and strategy of the relevant activity. The article presents the process and result of theoretical research on identification and justification of the methodological approaches for preservice music teachers' readiness formation for artistic interaction with teenagers. The use the scientific approaches in the process of preservice music teachers' readiness formation for artistic interaction with teenagers has been confirmed. These approaches are: subject and personal, axiological, cultural, hermeneutic, action, dialogic, and synergistic. We focus on the fact the subjective and personal approach, as preservice teachers' subjectivity adaptation, is a unifying idea, the foundation of theoretical, methodological and practical research in the field of training the preservice music teachers for artistic interaction with teenagers. The prospects for the study are the issues of the organization and methodology model for preservice music teachers' readiness formation for artistic interaction with teenagers.

Keywords: preservice music teachers, readiness for artistic interaction, methodological approaches, teenagers, subject and personal approach.

Стаття надійшла до редакції 16.03.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Дорошенко Т. В.**